

Notat

Vurdering af lovligheden af at boykotte danske virksomheder, der driver forretning i Rusland

15-08-2023

Sagsnummer i F2
2023 - 8754

Dokumentnummer i F2
3259300

Sagsnummer eDoc
2023-0240230

Sagsbehandler
Liza Lund Højgaard Jensen

Resumé

Venstre har stillet et medlemsforslag om at pålægge Økonomiforvaltningen at fremlægge en sag til politisk behandling om at boykotte danske virksomheder, der driver forretning i Rusland. Økonomiforvaltningen vurderer, at der ikke er hjemmel hertil, og at det derfor vil være ulovlig boykot.

Sagsfremstilling

Venstre har den 4. maj 2023 stillet følgende medlemsforslag:

Det foreslås,

1. at Borgerrepræsentationen pålægger Økonomiforvaltningen at fremlægge en sag til politisk behandling om at boykotte Rockwool ved at undlade at købe virksomhedens produkter enten direkte eller gennem underleverandører, samt at det ved fremtidige udbud og lignende skal fremgå, at virksomheder, der ønsker at handle med Københavns Kommune, undlader at bruge underleverandører, der er aktive i Rusland.

Venstre motiverede forslaget med, at enkelte virksomheder – herunder også danske virksomheder – fortsat er aktive i Rusland.

Borgerrepræsentationen vedtog medlemsforslaget med en ændring om, at det ligeledes skal omfatte andre virksomheder, som fortsætter sine aktiviteter i Rusland, så længe krigen varer.

Økonomiforvaltningens vurdering

Økonomiforvaltningen vurderer, at kommunen ikke har hjemmel til at boykotte danske virksomheder, der driver forretning i Rusland, eller virksomheder, der bruger underleverandører, der driver forretning i Rusland.

Økonomiforvaltningen vurderer, at det både vil være i strid med kommunalfuldmagtsreglerne og udbudsloven.

Kommunalfuldmagtsreglerne

Udgangspunktet er, at udenrigspolitik er en statslig opgave. En kommune kan derfor som udgangspunkt ikke beskæftige sig med og/eller anvende sine økonomiske midler til formål af udenrigspolitisk karakter.

Det daværende Økonomi- og Indenrigsministerium har i forbindelse med tilsynssagen om Fair Trade anført, at "en kommune ikke som led i sin indkøbspolitik lovligt kan fremsætte udenrigspolitiske standpunkter".

En kommune kan ikke uden særlig hjemmel boykotte varer, produkter og virksomheder fra et andet land af udenrigspolitiske årsager. Dette gælder, selvom regeringen generelt forholder sig kritisk til det pågældende styre.

Det daværende Indenrigs- og Boligministerium har i forbindelse med Kulturministeriets udmelding om kommuners aflysning af kulturarrangementer på baggrund af den russiske invasion af Ukraine udtalt, at udgangspunktet om, at kommuner ikke kan varetage udenrigspolitiske hensyn, kan fraviges i tilfælde, hvor regeringen – med bred opbakning fra et flertal i Folketinget – opfordrer kommuner til at handle på en bestemt måde for at varetage sådanne hensyn.

Økonomiforvaltningen er ikke bekendt med, at regeringen skulle have opfordret kommunerne til at boykotte danske virksomheder eller underleverandører med aktivitet i Rusland, hvorfor det er forvaltningens vurdering, at det vil være at komme med en selvstændig udenrigspolitisk tilkendegivelse, hvis Københavns Kommune vælger at boykotte disse virksomheder.

Økonomiforvaltningen vurderer derfor, at der ikke er hjemmel i kommunalfuldmagtsreglerne til at boykotte danske virksomheder, der driver forretning i Rusland.

Udbudsreglerne

Boykot af danske virksomheder eller underleverandører med aktivitet i Rusland vil ligeledes være i strid med udbudsreglerne. Efter udbudsloven kan Københavns Kommune stille krav til henholdsvis leverandørens generelle egnethed, og/eller til leverandørens konkrete gennemførelse af den pågældende kontrakt. Udbudsloven giver dog ikke en selvstændig hjemmel til fx at boykotte varer, produkter eller leverandører fra et givent område.

Udbudsloven regulerer udtømmende de krav, som Københavns Kommune kan stille til en leverandørs generelle egnethed. Kravene skal efter loven relatere sig til virksomhedens udøvelse af det pågældende

erhverv, virksomhedens økonomiske og finansielle formåen eller virksomhedens tekniske og faglige formåen. Det er derfor ikke efter udbudsloven muligt at opstille en generel egnethedsbetingelse om, at en virksomhed ikke har produktion eller anvender underleverandører i Rusland, når dette ikke generelt er omfattet af forbud eller sanktioner vedtaget af EU eller i national lovgivning.

For så vidt angår muligheden for at fastsætte særlige betingelser for kontraktens gennemførelse, er det et krav, at der er en direkte sammenhæng mellem kontraktbetingelserne og kontraktens genstand, ligesom kontraktbetingelserne skal være i overensstemmelse med principperne om ligebehandling og gennemsigtighed. Hertil kommer, at betingelsen ikke må stride mod national ret eller EU-ret.

Kravet om direkte sammenhæng mellem kontraktens genstand og de særlige betingelser for kontraktens gennemførelse udelukker et generelt krav om, at den pågældende leverandør ikke må have produktion eller anvender underleverandører i Rusland.

Der er altså ikke i udbudsloven hjemmel til at udelukke danske virksomheder, som driver forretning i Rusland.

Det bemærkes, at EU specifikt i forbindelse med krigen i Ukraine har lavet særlovgivning vedr. udelukkelse af russiske, russisk ejede og delvist russisk ejede virksomheder (Rådets forordning (EU) 2022/576 af 8. april 2022 om ændring af forordning (EU) nr. 833/2014 om restriktive foranstaltninger på baggrund af Ruslands handlinger, der destabiliserer situationen i Ukraine). Denne lovgivning anses ikke for at omfatte danske virksomheder, som driver forretning i Rusland, hvorfor der ikke vurderes at være hjemmel til forslaget.

EU-lovgivningen har forrang frem for dansk ret. Det vil således ikke være muligt fra dansk side at tage initiativ til at gennemføre national lovgivning, der strider mod EU-retten.

Erhvervsstyrelsens sag om Rockwool

Erhvervsstyrelsen har undersøgt, om Rockwool A/S har brudt EU's sanktioner mod Rusland, da styrelsen havde modtaget underretning om, at Rockwool A/S har aktiviteter i Rusland og har leveret produkter til det russiske militær.

Erhvervsstyrelsen afsluttede i marts 2023 sagen, hvor Erhvervsstyrelsen ikke fandt anledning til at foretage sig yderligere i sagen. Erhvervsstyrelsen konkluderede således, at Rockwool A/S ikke brudt nogen sanktioner.